

Tajnikovo poročilo o delovanji „Maticе Slovenske“

v dobi od 28. aprila 1886 — 13. aprila 1887.

Doba od zadnjega rednega velicega zboru zvršila se je za naše društvo precej ugodno. V mirnih sejah je reševal odbor predmete, ki so se tikali v pretečeni dobi društvenega življenja in obstanka. V zmislu društvenih pravil sta v ta namen sestavljena odseka, gospodarski in pa književni, v prvi vrsti poklicana, o vseh važnejših zadevah, ki se tičejo društvenih namenov, posvetovati se in nasvete dajati. Odboru je le naloga dana, dotične nasvete po najboljšem prepričanju v društveno korist spreminjati v sklepe. Poprijel se je tedaj nazora: odsekoma, gospodarskemu in književnemu, bodi prepuščena, važnejša naloga: pripravljati za društvo imenitnejše nasvete, o njih preudarjati in posvetovati se; odbor jih le rešuj in v sklepe spreminjaj. Odseka naj bi se tedaj pogostejše shajala, ker jima pripada več in važnejšega dela. Odbor ima mimo tega ondi svojo prvo in zadnjo besedo, kjer mu je po pravilih izključljivo dana. Z ozirom na povedano je imel odbor v pretečeni dobi le tri seje, namreč: 12. maja, 9. oktobra 1886 in 12. februarja 1887; odseka pa: gospodarski mimo pogostih krajših razgovorov jedno daljšo sejo 27. januarja in književni tri, namreč: 26. maja, 3. novembra 1886 in 11. januarja 1887. Niti v področje odborovo, niti v ono obeh imenovanih odsekov spadajoči predmeti, ki so se pa vendar manj ali več tikali Maticе, treba je bilo reševati v pododsekih navlašč za to osnovanih. Take pododseke si je osnoval, oziroma še imel odbor v Koprutarjevi zadevi in pa v zadevi izdavanja staroslovenskih spominkov. Da se ves nepotrebnim aparat primerno skrči, pri vsem tem pa stvar vendar ne trpi, določilo se je književnemu odseku število sedmih, gospodarskemu pa število treh članov. V književnem odseku naj bodo šolniki, zastopniki vseh tukajšnjih srednjih in pa nižjih šol. Skušnja uči, da redoma ne kaže odsekom privzemati unanjih članov, deloma ker sploh večinoma ne utegnejo, deloma ker je včasih nujna rešitev kacega nepričakovano došlega predmeta najboljše sredstvo.

Glavni nalogi društveni, izrečeni v 1. §. dr. pr., Matica pripomagaj slovenskemu ljudstvu do višje naobraženosti z vsakoletnim izdavanjem primernih in v pristopni slovenščini pisanih knjig, skušal je odbor po moči ustrezati. Matica je izdala lani troje društvenih knjig, tolikega obsega, kakor še nikoli poprej. Društveniki so dobili: 1. Letopis za l. 1886. Uredil Fr. Levec. 8°, 302 str. 2. Ljubljanski meščanje v minulih stoletjih. Spisal Ivan Vrhovec. 8° 283 str. 3. Koča za vasjo. Iz Poljskega po Kraszevskem prevel † L. Gorenjec-Podgoriški 8° 323 str. Letopis imel je isto obliko, podobno sestavo in vsebino s prešnjimi že običajnimi Letopisi. Zbornikovim željam, naj se mu obseg primerno krči, skušalo se je po moči ustrezati. — Z „Ljubljanskimi meščani“ podala je Matica svojim društvenikom knjigo kulturno-historičnega obsega, ki je menda dobro došla. Želji,

v zboru že večkrat poudarjani, naj bi Matica izdajala vsako leto tudi kaj leposlovnega, mislil je odbor vstreči s tem, da je izdala Matica „Kočo za vasjo.“ Omenjena knjiga je izšla kot I. zvezek „Zabavne knjižnice“ v manjši, takim knjigam priročnejši obliki. Leposlovna tvarina s „Potovanjem okolo sveta“ započeta, z „Lovčevimi zapiski“ nadaljevana, ima se sedaj vnovič in dosledno nadaljevati

Tudi letos izda Matica troje knjig. 1. Letopis za l. 1887 v običajni sestavi in če mogoče, še bolj skrčenega obsega, kar se tiče poročila o društvu samem; urednik mu bo prof. Levec. 2. Kot II. zvezek „Zabavne knjižnice“ Gogoljeve „Mrtve duše ali Čičikove doživelosti“ v † L. Gorenjca prevodu. Prevod je skrbnejši, jezik glajši, kakor „pri Koči za vasjo“: Knjiga bo obsezala 16—18 tiskanih pol. 3. Kot tretjo knjigo ima odbor na razpolaganje dr. Lampetov „Uvod in priprava v modroslovje“ na popularni podlagi in preračunjeno tudi za nestrokovnjake, da se seznanijo s prvimi in glavnimi pojmi te mej Slovinci še malo poznane vede. Knjiga ima obsezati krog 10 tiskovnih pol, rokopis pa izgotovljen, biti čez mesec dnij. — Da se nepotrebnim zamudam izogne in društvenikom boljše postreže, ukrenil je odbor, da naj se tudi letos tiskarsko delo razdeli mej tri tiskarne, s katerimi se imajo o svojem času skleniti gledé cene natančno določene pogodbe, da ne bo pri izplačevanju nobenih zadržkov.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

56.

Riža na Kitajskem in drugej.

Riža je kitajska narodna hrana. Mnogo milijonov ljudi jo je vsak dan. v mnogih krajih siromak vse leto skoro drugega ne pokusi, kakor rižo. Na narodnem prazniku, ki ga je cesar Chen-nung pred štiri in pol tisoč leti ustanovil, ima riža najglavnejšo ulogo. Na ta praznik mora vladajoči cesar sam rižo posejati, ostalo potem navadni delavci dodelajo. Kar zraste na tej njivi, daruje se molikom. To praznovanje ima pred vsem drugim ta namen, da ljudstvo spoznava veliko ceno poljedelstva, zato pa se je ono na Kitajskem uže v davnem času visoko popelo. Tudi je živa potreba, da Kitajska marljivo obdeluje polje svoje, prvič zato, ker je močno obljudena, toraj treba leto na leto mnoge hrane, drugič zato, ker je zemlja sem in tje zeló neugodna poljedelstvu. Vzlasti puste so južne pokrajine, ki jih še solnce nemilo žgè. Mnogo rodovitnejše so severne pokrajine, kjer so tudi do 3000' visoke gore prav do vrha obdelane.

Nobena zemlja na svetu ni tako prikladna in prirejena za pridelovanje riže kot Kitajska. Vse kitajske ravnine so polne tekočih voda in umetnih kanalov. Voda se lahko napeljuje na polje, zato riža bujno raste. V južnih pokrajinah jo dvakrat na leto pridelajo, in po zimi tudi še razno zelenjav na isti njivi. Kedar se oglasi

niso sponesle. Bi mi li vedeli, kako drugo drevje svetovati? (Dr. F. L. v G.)

Odgovor: Za Vašo zemljo, ki nam je sicer znana, priporočamo Vam črešnjevo drevje. Črešnjevo drevje Vam bode gotovo dobro in čvrsto raslo ter tudi dobiček prinašalo, ako bode prave sorte sadili. Vaše podnebne razmere podobne so zelo ljubljanskim, tukaj pa na vrtu kmetijske družbe zgodnje črešnje redno konci junija zorijo.

Tajnikovo poročilo o delovanji „Matice Slovenske“

v dobi od 28. aprila 1886 — 13. aprila 1887.

(Dalje.)

Z rokopisi je Matica precej dobro preskrbljena. Nekaj, kar jih je bilo že lanskemu Letopisu namenjenih, jih je bilo treba prihraniti za letošnjega. Ker se je namreč tvarina drugim knjigam nepričakovano nakopičila, je morala biti vsebina Letopisu nekoliko bolj kratka, kakor je odbor prvotno nameraval. Razven teh rokopisov dobil je odbor tudi še nekoliko družih, nekaj mu jih je pa še obljubljenih. Kakor v družih letih, bil je poziv pisateljem slovenskim gledé primernih doneskov za Letopis tudi lani v Letopisu objavljen, in po časnih v drugič ponatisnen. Odbor dobil je tudi sicer dosti ponudeb in vprašanj, bi li Matica vsprejela sestavke te in te vsebine. V vseh tacih slučajih ravnal se je pa po skušanem najboljšem načelu, oziroma sklepu: naj pošljejo ponudniki svoje spise uže izgotovljene na ogled, v pretres in oceno; naprej se društvo ne more in ne sme nikakor vezati. Nekaj tacih ponudeb je bilo tudi uže a priori odbitih, nekaj na ogled poslanih spisov, ki so jih strokovnjaki pregledali in ocenili, vrnenih, ker neso ugajali.

Da večjemu številu društvenikov ustreže, pritrnil je odbor vnovič nazoru, naj Matica izda vsako leto kaj beletrističnega. Tej stroki bodi posvečena posebna knjiga, katerej bodi priročnejša oblika male osmerke. Te vrste gradivo naj izhaja vsako leto v posebnih zvezkih pod splošnim naslovom „Zabavna knjižnica“. Ker bi bilo jako želeto, da se uže skoro poda na tem polji kaj izvirnega, razpisala je Matica, da si preskrbi v ta namen potrebnega in primernega gradiva, častni darili za dva najboljša pripovedna spisa. Darili se imata izplačati iz obresti „Tomšič-Jurčičeve ustanove za literarne namene“, katera je v novejšem času v društvenega odbora oskrbi.

Javnemu mnenju ustrezajoč se je odbor v principu tudi uže za to izjavil, da Matica izda v posebni knjigi Erjavčeva pripovedna dela. Književnemu odseku je izročena naloga, da se v ta namen potrebno ukrene, da knjiga izide kot posebna društvena knjiga za l. 1888.

Društvo se od leta do leta na zunaj močneje razvija. Število društev in znanstvenih zavodov, s katerimi zamenjuje svoje knjige, se vsako leto nekoliko pomnoži. V zadnjem času se je ponovila književna zveza z Matico Hrvatsko in je naša Matica prejela na ta način veliko zbirko lepih hrvatskih knjig, za kar se je o svo-

jem času spodobno in primerno zahvalila. Od angleškega društva „American philosophical society“ ji je došlo častno vabilo k mejsebojni zameni društvenih pojavov, kateremu je z veseljem pritrnila. Tudi iz privatnih poročil je pogostokrat posneti, da ji simpatije od dne do dne rasto.

Lani je odbor sklenil, da se ima poročilo o društveni knjižnici sestaviti in knjige v Letopisu objavljati. V lanskem Letopisu je izšlo kot prva serija poročilo o slovenski knjižnici, kateremu je povzeti, da ima matičina knjižnica 329 slovenskih knjig v 628 delih, oziroma zvezkih, snopičih in letnikih; razven tega pa še več zemljevidov, ki so izšli v društveni zalogi v raznih letih ob enem z običajnimi društvenimi knjigami. Poročilo se ima v letošnjem „Letopisu“ primerno nadaljevati.

Društvena knjižnica je lani narastla za 461 knjig, zvezkov, časopisov itd. (l. 1885 za 190; l. 1884 za 191). Dobila je pa 240 knjig vsled daril in 221 po zameni. Po jeziku je bilo prirastlih knjig največ, 220, čeških (večinoma zasluga g. Lega), 122 ruskih, 74 hrvatskih (v prvi vrsti „Hrvatska Matica“), 18 slovenskih, 7 srbskih, 4 sorbske, 3 bolgarske, 3 latinske, 2 poljski in 1 angleška. Za vsa darila so šle darovalcem iz predsedništva primerne zahvale, zamenjevalcem je pa društvo seveda redno pošiljalo svoje društvene knjige.

Stanje književne zaloge je bilo koncem leta 1886 naslednje: Knjižnica je štela 17.686 iztisov knjig in 8374 zemljevidov. Skupna vrednost po prodajalni ceni bi znašala 12.372 gold. 61 kr. Ako pa odbijemo šolskim knjigam 20%, ki se dovoljujejo knjigotržcem, nešolskim knjigam pa in zemljevidom polovico, kar utegne biti približno pravo, znaša faktična vrednost književne zaloge 7241 gold. 89 kr., od katerih pride na šolske knjige 2814 gold. 89 kr., na nešolske 4005 gold. 27½ kr., na zemljevide 421 gold. 72½ kr. Skupilo od založnih knjig je znašalo lani blizu 270 gld., in sicer z malo izjemami večinoma šolske knjige. Rastlinstvo in Geometrija poideta v kacin petih letih; tudi za Somatologijo se ni ravno bati; Erjavčevega Živalstva je pa v tretjem natisu še na ostajanje. Bolj mlačna je bila, kot naravno, kupčija z nešolskimi knjigami. Mestu da ji v zalogi mrtve leže in da jih spravlja s pridom polagoma med svet, jih je Matica tudi lani v večjem številu podarjala raznovrstnim učenim in poučnim zavodom, pa tudi privatnim osobam na njih prošnjo, ter poklonila na ta način več stotin knjig, ki bodo obdarovanim več ali manj koristile. Pri darilih je bilo odboru vodilo, da so bili prošnjiki člani, ali, da so se vsaj zavezali, da v kratkem društvu pristopijo. Jednaka je bila tudi z zemljevidi in jih je odbor ponudil „Narodni šoli“, da ž njimi razpolaga in jih pošilja šolam po deželi. Razmerje med društvom in knjigotržci je ostalo neizpremenjeno; nekaj prošenj gledé knjig v komisijo je bilo treba dosledno v nemar puščati.

(Konec prihodnjič.)

letos dotekla, voliti je vsled družbenih pravil §. 22. predsednika v novič.)

5. Volitev podpredsednika namesto gospoda Jos. Fr. Seunig-a, izstopivšega po §. 22 družbenih pravil.

6. Volitev odbornikov v centralni odbor in sicer namesto po §. 22. družbenih pravil izstopivših gg. odbornikov: Otona Detelje, W. Golla, Jos. Lenarčiča, Karla Neweklovskega, dr. Jos. Poklukarja, Luke Robiča, Fr. Witschela in dr. M. pl. Wurzbacha.

7. Volitev dveh računskih preglednikov.

8. Poročila in predlogi centralnega odbora, med temi tudi predlog o preuredbi družbenih pravil.

9. Poročila in predlogi podružnic.

10. Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Opomba. Podpisani odbor vabi gg. družabnike v dan občnega zboru popoldne ob pol 5. uri na ogled novih nasadov na družbenem poskusnem vrtu.

Centralni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, meseca aprila 1887.

Gustav grof Thurn,
predsednik.

Gustav Pirc,
tajnik.

Tajnikovo poročilo o delovanju „Matice Slovenske“

v dobi od 28. aprila 1886 — 13. aprila 1887.

(Dalje.)

Kot literarno društvo je Matica tudi v zadnji dobi obračala svojo pozornost na vse slovenske in pa slovanske slavnostne prilike, kedar in kakor se ji je zdelo primerno: simpatično pozdravljala literarne vspehe bratskih narodov slovanskih; k spomenskim slavnostim vabljenega vabila dostojno reševala, literarno vzajemnost pospeševala, sploh za to skrbela, da se društvo na zunaj pokaže v spodobni obliki. Najnovejšemu častnemu članu, ki ji je podaril tudi nekaj dragocenih knjig, poklonila je povodom preselitve iz Peterburga na Dunaj lično izdelano častno diplomo. Svoja neumorna sotrudnika, Frana Erjavca in Božidara Raiča, je prav primerno v zadnjič počastila. Čestitala je zlatomašniku in vrlemu delavcu na literarnem polji, up. prof. Jos. Muršecu k njega osemdesetletnici. Predsedniku „Matice Hrvatske“, pl. Kukuljeviču-Sakcinskemu, čestitala je brzojavno k petdesetletnici njegovega literarnega delovanja. Praznovanja 100letnice po R. Boškoviči v Zagrebu udeležila se je Matica po svojem članu in akademiku prof. Valjavci. — Kopitarjev odsek se je pomnožil z zastopniki deželnega in mestnega odbora in dobil od svojega dunajskega zastopnika g. Navratila novih informacij. Osnoval se je v zadnjem času tudi poseben odsek za zgradbo spominka Vodniku. Misel šla je iz pisateljskega podpornega društva; vsled posebnega vabila je odbor volil tudi zastopnike v ta odsek in v principu pritrdil ideji, da se ima

Vodnikov zaklad, ki ga oskrbuje Matica, v ta namen porabiti.

Stanje premoženja zvati se mora ugodno. Računski sklep za l. 1886, proračun za l. 1888 in račun o tujem premoženju v društvenega odbora oskrbi so bili društvenikom v zmislu pravil začasno v pisarni na ogled in so jim danes tiskani na razpolaganje. Premoženje je v zadnjem letu za spoznanje narastlo, prebitek v blagajni je večji, dolg glavnici se je zopet zmanjšal, pasivnih zastankov ni nič.

(Konec prihodnjič.)

Politične stvari.

Resolucija g. poslanca Kluna

v državnem zboru 10. t. m.

V poslaniški zbornici je sinoči govoril poslanec Klun o ljudskem šolstvu na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem in Primorskem ter po dolgem pohvalno sprejetem govoru nasvetoval naslednjo resolucijo;

Gledé na to, da sedanja jezikovna vravnava za slovensko prebivalstvo namenjenih javnih ljudskih šol nasprotuje členu 19. državnega temeljnega zakona z dné 21. decembra 1867, št. 142 D. Z. se vladi naroča, naj potrebno vkrene, da bode na vseh za Slovence odločenih javnih ljudskih šolah na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem in Primorskem in sicer že s pričetkom šolskega leta 1887/88 slovenski jezik edini učni jezik, v kolikor to že sedaj ne veljá.

Ako se ima nemški jezik po želji njih, ki šolo vzdržujejo, tudi naprej še obdržati kot učni predmet, mora vlada na to gledati, da se to godi brez vsaktere sile, in le v toliki meri, da ne ovira pravega učnega namena ljudskih šol, toraj nikakor ne pred dovršenim tretjim šolskim letom in v takem številu šolskih ur, ki je v pravi razmeri z drugimi zaukazanimi učnimi predmeti, in ki se ima natančno določiti v učnem načrtu.

Dalje se vladi naroča, učiteljski pripravnici v Ljubljani in Mariboru in dekliško pripravnico v Ljubljani tako vrediti, da se bodo vsi predmeti podučevali v slovenskem učnem jeziku, izvzemši pedagogiko, nemščino, zemljepisje in zgodovino, za katero naj do preklica ostane nemški učni jezik. Na enak način se imajo izučevati za ljudske šole na Koroškem namenjeni učitelji.

Sodba gosposke zbornice o predlogu Schmerlingovem.

Zborovanje naše gosposke zbornice minulo soboto dne 7. maja morajo si avstrijski narodi v svojo zgodovino zapisati z zlatimi črkami. Ta dan borila se je v zboru najodličnejših zastopnikov države za naše ustavno življenje pomenljiva borba, borba med zastopniki narodne svobode, enakopravnosti, pravičnosti nasproti zastopnikom centralizacije, kateri z nemščino v uradih in javnem življenju, s teptanjem nenemških narodov, prav po kopitu minulega stoletja s pretvezo „državne enote“

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

57.

Madjarski kmet.

(Dalje.)

Oprava madjarskega kmeta je preprosta in cena, ali jako malerična. Možaki nosijo belo laneno srajco s širokima rokavoma, široke prtene hlače, ki so spodaj z resami obšite, in visoke škornje. Kedar gredó z doma, denejo ná-se suknen telovnik, ki je nagosto nabit z drobnimi cinastimi gombi. Po zimi, ali ob posebnih svečanostih obuvajo še ozke, ožnorane hlače iz take robe, iz kakoršne je telovnik, in ob slabem vremenu se ogrnejo z bundusom, to je, z dolgim plaščem iz ovčjih kožic. Pokrivajo se z malim, okroglim, črnim filcem, ki ima močno zavihane kraje, in za dolg črni trak vtaknejo pero. Ženske si krojijo obleko iz platna, katuna, volne, in čim bolj pisana je roba, tem bolj ugaja. Obutev nosijo skoro tako kot možaki.

Taka oprava se vrlo podaja madjarskim kmetom in kmeticam, ki so lepi, vitki ljudje, fino urezanega obraza in iskrih oči.

Najnavadnejša hrana madjarska je „goleš“, kakor mi pravimo, potem svinjina, tikve in razne močnate jedi. Pijó izborno domače vino, pa slivovec. Madjarke so dobre kuharice, to priznavajo tudi Poljaki, o katerih gré glas, da se samih Francozov ne ustrašijo v prirejanju okusnih jedi.

Kmetje madjarski se vsled svojih opravil razlikujejo tako jasno in določno, kakor nikjer drugej. Poljedelci so prvi, potem konjski pastirji ali čikoši, na to goveji pastirji ali guljaši, za temi ovčji pastirji, in naposled svinjski pastirji. Oglejmo si te pastirje. To so krepki, zdravi ljudje, utrjeni za vse nezgode na pustih. Zime so na Ogerskem zeló ostre, s snegom mede po nepreglednih planjavah, da je Bog pomagaj, po letu besné viharji, ki nosijo oster prah ljudem v obraz, in iz močarin puhtí nevarna kužnina. Ali pastirji madjarski se ne zmenijo dosti za te in take neprijetnosti. Po zimi stanuje pastir v vasi, na spomlad gré na pusto, kjer ostane do pozne jeseni; še le sneg in mraz ga pripodita nazaj v vas. Ti divji pastirji se ne brigajo za drugo, kakor za konje, govedo, ovce in prašiče. Kar je naši deci v mestu lesena igrača ali knjiga s podobami, tisto je sedemletnemu paglavcu pastirjevemu mlado jagnje ali prašiček.

Ker je živinarstvo na Ogerskem jako razvito in današa znatnih dohodkov, toraj imajo tamošnji pastirji veliko večo veljavo, kakor njih tovariši po drugih pokrajinah.

Čikoš ali konjski pastir pase konje, navadno po 300 do 1000 glav. Plemiči in veleposestniki imajo svoje pastirje, in srenje tudi svoje. Veleposestniki imajo prav zlahtno žival, taka čreda je toraj mnogo vredna, in glavni pastir, ki mu jo zaupajo, ni in ne smé biti čisto navaden, površen in nepazljiv človek. Skoro vse leto je s čredo zunaj pod milim nebom, pase jo ondi, koder so mu odkazali. Čikoš je najrajše na konju, ker tako laglje

nadzoruje in strahuje čredo. Kedar je treba konja privaditi ježi, on mora ta posel prevzeti, kar stane dosti truda, in je zeló nevarno. Madjar jako čisla čikoša, vzlasti še zategadelj, ker sodi tako, da mož brez konja sploh nič ne veljá; zato ti pešca prezira ali pomiluje. Ni moči povedati, kako predrzni so čikoši, kedar lové konje na pustih ali jih učé ježe. Kar je Araócu pustinja, tisto je madjarskemu čikošu pusta. On živí, jé, pije in tudi podremlje na konju. Hrana njegova je največ kruh in prekajen špeh. Obleka čikoševa je čisto preprosta, ali lahka. Debela srajca, široke prtene hlače, moder telovnik, visoke škornje z ostrogoma, pa okrogel klobuček s trakom in peresom, to je vsa oprava njegova. V roki nosi dolg bič. (Konec prih.)

Tajnikovo poročilo o delovanji „Maticе Slovenske“

v dobi od 28. aprila 1886 — 13. aprila 1887.

(Konec.)

Premoženje znaša sedaj 51.203 gold. 27 kr. v gotovini in v obligacijah. Dohodki so lani znašali 8551 gld. 53 kr., stroški pa 7217 gold. 26 kr., prebitka tedaj 1334 gold. 27 kr. Dolg glavnici, ki se je zmanjšal za 933 gold. 78 kr., znaša sedaj še 8606 gold. 50¹/₂ kr. — Proračun kaže 6290 gold. 96 kr. dohodkov in 6080 gld. izdatkov, tedaj 210 gold. 96 kr. prebitka. — Tuje premoženje v društvenega odbora oskrbi znaša sedaj po prirastku 381 gold. 80 kr. v obrestih v skupni svoti 9216 gold. 92 kr. — Računski pregledniki so denarne knjige pregledali in našli vse v redu. Isto tako je imelo škontriranje blagajnice ob navzočnosti gg. blagajnika, obeh ključarjev in pregledovalca društvenih računov dné 5. t. m. ugoden vspeh.

Pri matičinih hišnih strankah se je zvršilo v zadnjem času nekoliko sprememb: eni je bilo treba stanovanje odpovedati, drugi pa najemščino zvišati. V bistvu je pa ostalo vse pri starem. Do prodaje hiše na Bregu ni prišlo, akoravno se je prijavilo več kupcev in nekateri z matičinimi pogoji niso bili močno navskriž. Odbor je pa vendar ostal pri prvotnem nazoru, pogojev ne več lajšati, ker ima hiša v resnici zahtevano vrednost. Običajne hišne poprave, ker v pretečenih letih nekoliko večje in važnejše, letos društvu niso prizadele toliko stroškov. Policijskih in sanitarnih hišnih naredeb, katere so prouzročili resni dogodki lanskega leta, se je Matica kot lastnica dveh večjih hiš strogo držala. — Društveni pravdni zastopnik je pri matičini upnici izposloval, da bo Matici od letošnjega leta počenši od dolga na hiši uknjiženega v znesku 2000 gold. plačevati mestu 5⁰/₁₀ le 4⁰/₁₀, s čimer je društvu prihranjenih 20 gold. na leto.

Mimo dohodkov obeh društvenih hiš, ki so si pa uže leta in leta v bistvu vedno enaki, so glavni vir društvenih dohodkov doneski društvenih udov. Tu treba tedaj vedne pozornosti, da se število ne le ne krči, ampak tudi vekša, in sicer izdatno pomnožuje, da se društvu stari udje ne izneverjajo, mimo njih pa tudi novi pristo-

pajo. Gledé števila obrača se v zadnjem času od leta do leta na boljše. Lani je pristopilo društvu na novo 135 udov, odstopilo pa, ali z letnino zaostalo 83, tako da se je število letnikov pomnožilo iz predlanskega leta na lani za 52 in da se bo še močnejše, ker je nekaj zaostalin sigurno še pričakovati. Kdor ne plača, ne dobi knjig, in tudi ne pride v imenik. Da bi se nabiranje pospešilo in o pravem času končalo, trebalo je več poverjenikov na to nekaterokrat opozoriti. Da društvu ne odpadejo, treba je bilo tudi pogostokrat gledé iz ene dekanije v drugo preselivših se bivših članov njih nove poverjenike opomniti. Nekaj z društveninami zaostalih ustanovnikov je bilo na to opozorjenih, da so s parcijelnimi doneski delj časa še na dolgu. Več odličnejših letnih članov je poprosil odbor, naj pristopijo društvu kot ustanovniki; isto tako več odličnjakov, ki doslej niso bili udje, da se tako nadomesté po smrti prouzročene izgube med ustanovniki. Pozivi so bili vsaj deloma uspešni in doseglo se je toliko, da število ustanovnikov ne gre po rakovi poti. Tudi več družih gospodov, poprošenih, naj bi podpirali naše društvo, je Matici pristopilo z letnimi doneski. Da se društvo jači in do dobrega ojači, treba vsestranske vspodbude, treba pred vsem marljivih in delavnih poverjenikov. Odbor uže stori svoje, da draštvenike zadovolji, naj bi ga le občinstvo dobro podpiralo in še pridnejše po svojih poverjenikih pristopalo. V ljubljanski škofiji so ostale lanskega leta gledé društvenikov razmere precej nespremenjene: nič posebnega narastaja, nič primanjkljaja, isti precej ugodni stan. Tudi v lavantinski škofiji nič bistvenih sprememb; večina pri starem: le Žalec in Št. Lenart sta napredovala, Brežice pa in Št. Jurij nazadovala. Slabše je z goriško škofijo: napredka pač nikjer, pa nazadek v cirčniški, deloma celo v goriški, dalje v kanalski in šentpeterski dekaniji. V tržaško-koperski škofiji sta se skrčili črniška in tomajska dekanija, drugod je ostalo vse nespremenjeno. V krški škofiji vse pri starem, razven Beljaka in Pliberka, ki napredujeta. V sekovski škofiji vse pri starem. Drugod tudi tako, razven Zagreba, ki je napredoval. Vsled smrti, preselitve ali pa odpovedidosedanjih poverjenikov, dobile so nekatere dekanije (Cerknica, Leskovec in Lašče na Kranjskem; Jarenina, Mozirje in Šaleška dolina na Štajerskem; Št. Peter na Goriškem in Beljak na Koroškem) nove poverjenike. Drugod so lokalne razmere zahtevale, da je bilo treba dekanije v več poverjeništev deliti (Radeče, Mokronog, Žužemperk in Žalec); nekaj mest je še vedno izpraznjenih, ker se doslej odbora še ni posrečilo dobiti primernih osob za poverjenišтво (Zavrč, Reka itd.).

Ker g. Murnik v zadnjem velikem zboru podeljenega mu odborništva ni vsprejel in tudi gg. Povše in dr. Pajek mestu njega v odbor pozvana, ker sta dobila od neizvoljenih največ glasov, nista hotela stopiti v odbor, je prevzel odborništvo vsled povabila odborovega gospod Tomšič, uže bivši odbornik. Med letom se je odpovedal odborništvu še gosp. Hribar. Dva odlična odbornika je izgubila Matica vsled smrti, to je velezaslužnega prvoritelja štajerskih Slovencev, državnega in deželnega po-

slanca Božidara Raića, ki je umrl tu v Ljubljani 6. avgusta lanskega leta, in pa neumornega izvrstnega sodelavca prof. Fran Erjavca, v svoji stroki nenadomestljivega, umršega 13. januarja t. l. v Gorici nagle in nepričakovane smrti. Odbor je sklenil, da se imajo po njih izpraznjena mesta popolniti v prihodnjem rednem velikem zboru. Dalje je bila večina odborova za to, da ima vsako leto izstopiti ravno četrtnina odbornikov, kakor je bilo običajno in se to naglašá v pravilih §. 12. V vseh dvomljivih slučajih odloči naj žreb.

Neizprosna smrt tudi v zadnji dobi našemu društvu ni prizanašala. Razven uže prej omenjenih dveh odličnjakov, B. Raića in Fr. Erjavca, kojih pogrebov se je Matica dostojno udeležila deloma po deputaciji, deloma tudi mnogobrojnejše, poklonivša jima vence, zgubila je Matica vsled smrti tudi še več ustanovnikov, letnikov, poverjenikov in sotrudnikov. Poleg Božidara Raića so umrli ustanovniki: državni in deželni poslanec, trgovec, posestnik in poverjenik Adolf Obreza v Cerknici 26. septembra 1886. l.; dekan in poverjenik Martin Šlibar na Vrhniki 22. februarja t. l.; posestnik Anton Froelich v Ljubljani 6. novembra 1886. l.; veleposestnik Fran Šentak na Vranskem 2. februarja t. l. in um. profesor Martin Valenčak v Celji 4. februarja t. l. Matica žaluje pa tudi ob gomili večjega števila letnih udov, zastopnikov vseh raznovrstnih stanov: duhovnikov, zdravnikov, uradnikov, učiteljev, posestnikov itd. Kolikor daleč segajo poročila poverjenikov in pa druga zasebna poročila, znaša njih število blizu 30. Vsem, posebno pa ustanovnikom, poverjenikom in duševnim podpornikom, bodi iz društva samega najblažji spomin!

Politične stvari.

Iz državnega zbora.

Razprave o proračunu naučnega ministerstva.

Kakor smo uže v zadnji številki poročali o teh razpravah, bile so živahne; boja vdeležili so se v obilni meri tudi slovenski poslanci, in je trajala ta razprava šest dni, katerih bilo je celó nekaj večernih sej. — Položaj slovenskih poslancev v tej razpravi bil je, kakor ves čas Taaffejeve vlade, težaven, ker, akoravno spadajoči k večini, niso imeli nikakoršnega povoda, svojo zadovoljnost izrekati naučnemu ministru.

Govorila sta pri tem poglavji poslanca Šuklje in Klun; prvi govoril je z splošnega stališča in je imel kot prvi govornik z desnice celó prav neprijetno nalogo, predlagati v imenu desnice, da se v nasprotji s sklepom budgetnega odseka, sprejme za nameščenje družega sekcijskega svetovalca potrebna svota. Zeló nehvaležno to nalogo rešil je govornik z veliko spretnostjo.

Poslanec Klun naletel je sicer jako neugoden čas, v torek v večerni seji, toda govor njegov bil je obsežen, dobro sestavljen in tako gladko in krepko govorjen, da mu je sledila vsestranska pohvala. — Ako je Šuklje po pravici šibal povikšanje učnine na gimnazijah in